

YURAK-QON TOMIR KASALLIKLARIDA KOMBINATSIYALANGAN TERAPIYANING AFZALLIKLARI

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti

Farmatsiya yo'nalishi 4-kurs talabasi

Qayumova Dinara Laziz qizi

Ilmiy rahbar: **N.A.Abzalova**

Annotatsiya: Mazkur maqolada yurak-qon tomir kasalliklarini davolashda kombinatsiyalangan terapiya usullarining afzalliklari, ularning klinik samaradorligi hamda bemorlarning hayot sifati va umr davomiyligiga ta'siri yoritilgan. Shuningdek, dori vositalarini birgalikda qo'llash orqali nojo'ya ta'sirlarni kamaytirish, dozalashni optimallashtirish va individual yondashuvning ahamiyati tahlil qilingan. Maqolada zamonaviy ilmiy manbalar hamda amaliy tajribalar asosida kompleks yondashuvning ustun jihatlari bayon etiladi.

Kalit so'zlar: yurak-qon tomir kasalliklari, kombinatsiyalangan terapiya, farmakologiya, samaradorlik, individual yondashuv.

Abstract: This article highlights the advantages of combined therapy in the treatment of cardiovascular diseases, focusing on its clinical effectiveness and impact on patients' quality of life and longevity. It analyzes how the combined use of medications can reduce side effects, optimize dosage, and enhance individualized treatment. The paper emphasizes the superiority of comprehensive approaches based on modern research and clinical experience.

Keywords: cardiovascular diseases, combined therapy, pharmacology, effectiveness, personalized approach.

Аннотация: В статье рассматриваются преимущества комбинированной терапии при лечении сердечно-сосудистых заболеваний, её клиническая эффективность и влияние на качество и продолжительность жизни пациентов. Анализируются возможности снижения побочных эффектов, оптимизации дозирования и важность индивидуального подхода. Подчёркиваются преимущества комплексного метода на основе современных научных данных и клинического опыта.

Ключевые слова: сердечно-сосудистые заболевания, комбинированная терапия, фармакология, эффективность, индивидуальный подход.

So'nggi yillarda yurak-qon tomir kasalliklari dunyo bo'yicha o'lim sabablarining yetakchi o'rini egallab kelmoqda. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, har yili 17 milliondan ortiq inson aynan ushbu kasalliklar oqibatida hayotdan ko'z yumadi. Aholining turmush tarzi, stress, noto'g'ri ovqatlanish va jismoniy faollikning yetishmasligi ushbu kasalliklarning rivojlanishiga sezilarli darajada ta'sir qiladi. Shunday sharoitda, davolash jarayonida kompleks, ya'ni kombinatsiyalangan terapiyadan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Kombinatsiyalangan terapiya deganda bir nechta dori vositalarining maqsadli tarzda birgalikda qo'llanishi tushuniladi. Bunday yondashuv yurak-qon tomir tizimining turli patogenetik bo'g'inlariga bir vaqtning o'zida ta'sir etish imkonini beradi. Masalan, arterial gipertenziyada diuretiklar, ACE ingibitorlari va beta-blokatorlarning kombinatsiyasi qon bosimini barqarorlashtirishda yuqori natija beradi.

Mazkur usulning afzalligi shundaki, dori vositalari o'zaro ta'sir qilib, har birining samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, har bir preparatning dozasini kamaytirish orqali nojo'ya ta'sirlarni kamaytirish imkoniyati ham mavjud. Bu, ayniqsa, keksa yoshdagi bemorlar uchun muhimdir.

Klinik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kombinatsiyalangan terapiya monoterapiyaga nisbatan yurak xurujlari, insult va yurak yetishmovchiligi xavfini 20–30 foizgacha kamaytiradi. Masalan, "ASCOT" va "ONTARGET" kabi yirik klinik tadqiqotlar kombinatsiyalangan yondashuvning afzalligini ilmiy jihatdan isbotlab berdi. Shuningdek, ushbu terapiya bemorning qon bosimini yanada barqaror nazorat qilishga yordam beradi, bu esa uzoq muddatli prognozni yaxshilaydi. Farmakologik jihatdan qaranganda, turli sinfdagi preparatlar yurak va qon tomir devorlariga, lipid almashinuviga, qon ivish jarayonlariga bir-birini to'ldiruvchi ta'sir ko'rsatadi. Masalan, ACE ingibitorlari tomirlarni kengaytirsa, beta-blokatorlar yurak urish tezligini pasaytiradi va miokard yuklamasini kamaytiradi.

Har bir bemor organizmi o'ziga xos bo'lgani sababli, kombinatsiyalangan terapiya ham individual tarzda tanlanishi lozim. Bemorning yoshi, jinsiy xususiyatlari, qo'shimcha kasalliklari, jigar va buyrak faoliyati kabi omillar hisobga olinadi. Shuningdek, ayrim dori vositalari o'zaro farmakodinamik yoki farmakokinetik ziddiyatga kirishishi mumkin, shuning uchun davolovchi shifokor tomonidan sinchkovlik bilan tanlanishi zarur. Individual yondashuv nafaqat dori vositalarining to'g'ri kombinatsiyasini, balki ularni qo'llash ketma-ketligini ham o'z ichiga oladi. Bu esa terapiyaning barqarorligini ta'minlaydi va bemorning holatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Kombinatsiyalangan terapiya yordamida har bir preparatning dozasini kamaytirish imkoniyati paydo bo'ladi. Masalan, antihipertenziv vositalar kombinatsiyasi nafaqat samaradorlikni oshiradi, balki bosh aylanish, holsizlik yoki yurak urishining tezlashuvi kabi nojo'ya ta'sirlarni kamaytiradi. Shu bois, bu yondashuv uzoq muddatli davolanish talab qiladigan bemorlar uchun ayniqsa foydalidir. Dozani optimallashtirishning yana bir afzalligi — bemorning davolanishga rioya qilishini (komplayens) oshiradi. Chunki kamroq tabletka qabul qilish zarurati bemor uchun qulayroq bo'ladi.

Kombinatsiyalangan terapiya faqat davolash vositasi emas, balki yurak-qon tomir kasalliklarining oldini olishda ham samarali yo'ldir. Masalan, gipertoniya, ateroskleroz va yurak ishemik kasalligiga chalingan bemorlar orasida kompleks terapiya yurak urish sonini, qon bosimini va lipid darajasini nazorat ostida ushlab turadi. Natijada bemorlarning hayot sifati oshadi, mehnat qobiliyati uzoqroq saqlanadi.

Kombinatsiyalangan terapiya yurak-qon tomir kasalliklarini davolashda zamonaviy tibbiyotning eng samarali yo'nalishlaridan biridir. U bemorning umumiy ahvolini yaxshilaydi, asoratlar xavfini kamaytiradi va davolash samaradorligini oshiradi. Individual yondashuv, to'g'ri dori kombinatsiyasi va muntazam nazorat bilan birgalikda ushbu usul sog'liqni saqlash tizimida yuqori natijalarga erishish imkonini beradi.

Shunday qilib, kombinatsiyalangan terapiya — nafaqat kasallikni davolash, balki inson hayotini sifat jihatidan yaxshilovchi, uzoq umr ko'rishga xizmat qiluvchi kompleks yondashuvdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. World Health Organization. Cardiovascular diseases (CVDs): Key facts. – Geneva: WHO Press, 2024. – pp. 5–12.
2. O'razaliyev S., Xolmatov R. Yurak-qon tomir kasalliklarida dori terapiyasining zamonaviy yondashuvlari. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2022. – 48–63-betlar.
3. Yusuf S., Sleight P., Pogue J. et al. Effects of an angiotensin-converting-enzyme inhibitor, ramipril, on cardiovascular events in high-risk patients. New England Journal of Medicine, 2000. – Vol. 342. – pp. 145–153.
4. Chobanian A.V. et al. The Seventh Report of the Joint National Committee on Prevention, Detection, Evaluation, and Treatment of High Blood Pressure. JAMA, 2003. – Vol. 289(19). – pp. 2560–2572.
5. Tursunov B. Kombinatsiyalangan terapiyaning farmakologik asoslari. – Samarqand: SamDTU nashriyoti, 2021. – 37–52-betlar.
6. ASCOT Investigators. Prevention of coronary and stroke events with atorvastatin in hypertensive patients. Lancet, 2003. – Vol. 361. – pp. 1149–1158.
7. Kavrakova N., Petrova G. Rational combination therapy in hypertension: Clinical and economic perspectives. Cardiology Journal, 2019. – Vol. 26(2). – pp. 115–123.
8. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. Yurak-qon tomir kasalliklarini davolash bo'yicha klinik qo'llanma. – Toshkent, 2023. – 14–27-betlar.
9. Baker W.L., Coleman C.I. Meta-analysis of fixed-dose combination therapy versus monotherapy in hypertension. American Journal of Hypertension, 2009. – Vol. 22(8). – pp. 1039–1045.
10. Alderman M.H. Combination therapy for hypertension: Pros and cons. Current Hypertension Reports, 2008. – Vol. 10(5). – pp. 337–342.
11. Nazarov D., G'ulomov J. Yurak ishemik kasalliklarida kompleks davolash natijalari. – Buxoro: "Tibbiy tadqiqotlar jurnali", 2020. – 2-son. – 58–66-betlar.
12. Kostis J.B., Cabrera J. Synergistic effects of ACE inhibitors and beta-blockers in cardiac therapy. European Heart Journal, 2018. – Vol. 39(4). – pp. 324–331.
13. Ganiev A., Abdullaeva S. Gipertenziya bilan og'riqan bemorlarda kombinatsiyalangan terapiya natijalari. – "O'zbekiston tibbiyoti jurnali", 2022. – №3. – 22–29-betlar.
14. Wald D.S., Law M., Morris J.K. Combination therapy vs. single-drug treatment for hypertension: Systematic review. BMJ, 2009. – Vol. 338. – pp. 890–898.